

infringere presumat, huius privilegii violator cum Iuda proditore eternis suppliciis deputandus damnetur.

Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus ss.

† Ego Iohannes tituli s. Crisogoni presbiter cardinalis ss. † Ego Gerardus cardinalis presbiter tituli s. Crucis ss. † Ego Anselmus presbiter cardinalis tituli sancti Laurentii in Lucina ss. † Ego Lucas presbiter cardinalis tituli sanctor. Iohannis et Pauli ss. † Ego Martinus presbiter cardinalis tituli sancti Stefani in Celio monte ss. † Ego Romanus diaconus cardinalis s. Marie in Porticu ss. † Ego Gregorius diaconus cardinalis s. Sergii et Bachi ss. † Ego Oddo diaconus cardinalis sancti Georgii ss. † Ego Guido diaconus cardinalis s. Cosme et Damiani ss. † Ego Guilielmus Prenestinus episcopus ss. † Ego Iohannes Ostiensis episcopus ss. † Ego Chunradus Sabinensis ecclesie episcopus ss.

Datum Laterani per manum Aimerici sancte Romane ecclesie diaconi cardinalis et cancellarii II. Nonas Iunii, Indictione XI., Incarnationis dominice anno M.C.XXX.III., pontificatus vero domini Innocentii Pape II anno IIII.

Sala, z niem. Sale. Albia, Elbe. Odera, Odra. Lubus, Lubusz, z niem. Lebus. Poztnan, Poznań. Wartizlav, Wrocław. Cruciviz, Kruszwica. Lodilaensis, de Włocławek.

Nr. 7.

Innocentius Pp. II 1136 Jul. 7, Pisis; omnes possessiones ecclesiae Gneznensi quandocunque legitime factas, privilegio Sedis apostolicae communit et in perpetuum confirmat.

Pergam. oryg. dobrze zachowany. Na sznurku z nici jedwabnych wypłowiałych przywieszona zwyczajna bulla ołowianna: Innocentius Pp. II. Na końcu tekstu, obok podpisu: Ego Innocent. etc., po prawej, krzyż w pierścieniu, w którego otoku legenda: Adiuvā nos deus Salutaris Noster; w środku u góry: Scs Petrus | Scs Paulus; na dole: Innocentius Pp. II. Po lewej znak: subscripsi, a po nim w monogramie: Bene valete. — Podpisy świadków w trzech kolumnach: w pierwszej presbiteri cardinales, w drugiej episcopi, w trzeciej diaconi cardinales; przed podpisem każdego narysowany znak w jednym z rozmaitych kształtów krzyża, a po podpisie ss. czyli subscripsi.

Gniezno. Archiv. Capituli Metropol. I., 1. (Raczyński, Codex diplom. Maior. Poloniae. Lelenel, Polska wieków średnich).

Innocentius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Jacobo Gneznensi archiepiscopo eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuam memoriam. Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio universis Dei fidelibus debitores existimus, et quanto Poloniorum regio in remotioribus mundi partibus sita esse cognoscitur, tanto ei propensiori studio nos convenit imminere, et apostolice tuitionis atque auctoritatis necessaria munimenta conferre. Dignum est equidem, ut qui ad ecclesiarum regimen assumpti sumus, pro earum libertate solliciti vigilemus, et ne pravorum hominum molestiis agitentur, aut per eos suis bonis et possessionibus quocunque tempore destitui valeant, salubriter providere curemus. Quam ob rem venerabili fratre Iacobe, tuis postulationibus elementer annuimus, et Gneznensem ecclesiam, cui Deo auctore presides, apostolice Sedis privilegio communimus statuentes, ut quascunque

possessiones, quecumque bona iuste et canonice eadem ecclesia possidet aut in futurum rationabiliter poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata servantur; in quibus hec propriis nominibus exprimendo subiunximus. De Gnezden, de Ostrov, de Lecna, de Nakel usque ad fluvium Plitviza, de Landa, de Calis, de Chezram, de Ruda plenarias decimationes annone, mellis et ferri, tabernarum, placitorum, pellicularum mardurinarum et vulpinarium, porcorum, thelonei tam in ipsa civitate, quam per omnes transitus civitati vel castellis nominatis adiacentes. Item provincia de Znein cum decimis, cum foro, cum lacubus et cum omni iuriditione seculari his contenta villis: Grochovisca cum his possessoribus: Dureviz, Radenta, Mislac, Sirac; Stari Biscupici cum his: Navos, Ruz, Sul, Balovanz, Vitossa, Pantis, Zmarsc, Miloch, Craic, Negloz, Conus, Dal, Marsec, Ciz, Posbech, Redanta, Zmogor, Domc, Digoma, Gobilca, Parech, Clobuchec, Pampic, Candra, Comor, Sdomit, Pandetech; eorum quidam in Zagorin manent. Scaple cum his: Ocroz, Smars, Cynrela, Zdevy, Sarnota, Sulec, Milochat, Chrap, Dlotla, Tais, Goli, Sedlon, Costol, Milich, Lederg, Sulirat, Puca. Item Syrdnici cum his possessoribus: Carna, Dobec, Miley, Snovid, Targossa, Tyrpis, Mesec, Mantina, Lovanta. Item Potulino cum his: Svircs, Boranta, Curassec, Selistriy, Redec. Item Opole cum his: Chotan, Sulizlav, Miley, Dobros, Vsebant, Vissima, Radotech, Cosussec, Suc, Nadey, Miloz, Volis, Dvisen, Crostavez, Goli, Crost, Cussa, Domasca, Rados, Sostroch, Nessul, Teples, Miley, Milachec et Mogilec, Sobanta, Nemiris. Item in Villa Sagitariorum: Golec cum sociis suis. Item Dochunov cum his: Zach, Osar, Dalost, Siman. Item Gorice cum histis: Carnes, Povož, Belina, Reck, Milic, Nesnavy, Buza, Miley. Item Dochunov cum his: Trup, Gores, Dobrina, Crston, Negloz, Drogomizl, Pantis, Guze, Lucha, Miley, Deventliz. Bezcorist cum possessoribus: Brodec, Chuz, Chropec, Blis, Nadas, Radost, Broda. Item Villa Piscatorum cum his: Vsemir, Miranta, Plastc, Vsemir, Grucha, Nemir, Cik, Pella, Crisan, Bogdan, Carz, Prussota, Potr, Sdanto, Piscor, Gomola, Blizuta, Sulidat, Sulis, Cecer, Rados, Vrotis, Godes, Ninomizl, Dal, Domazul, Dobrozdl, Ziroch, Glovca, Sirozlav. Item Vruti cum his: Cessimizl, Brodic, Zmars, God, Cessimizl, Blizina, Tangomir, Zedlanta, Milovit, Precard, Trebna, Goles et Dalchic. Item Vilchecov cum his possessoribus: Ziroch, Vnenisl, Stres, Chropec, Unca, Gostina, Parchina, Sinoch, Vnevit. Item Balovesici cum his: Radost, Dobromisl, Cisan, Chelzt, Jes, Nevstrop, Razc, Chaianta, Rezc, Sdevy, Zarbinoviz, Milovan, Sodlc, Neznavy, Sulic, Quasca. Item Lestniz cum his: Milovy, Pibissa, Vilchanta, Malisca, Crusc, Bachora, Cyg, Balossa, Vsezdol, Jes, Trebemisl, Vilcan, Domay, Gan, Nemoy, Crston. Item Chomantovo cum his: Sulichna, Mislím, Suchora, Malozimíz, Sidlo, Jezor, Bichek, Redonc. Item Silche cum his: Silca, Milovan, Nezul, Radeta, Techuta, Zippen, Crepc, Zmil, Redos, Lestniza, Vnemizl, Gamba, Bogumil. Item Sodofo cum his: Stanoch, Pislá, Boruch, Voian, Dargorad, Radost cuius primogenitus Rpis, Nesda, Vilcos, Serucha, Blizohc, Rados, Rados, Ruzoviz. Item Dobrilevo cum his possessoribus: Sulistry, Crostavz, Bzek. Item Zvepavici cum his: Cuz, Crotossa, Oslab, Sulivy, Radost, Cochán, Domavy. Item Lissinino cum his: Ponat, Quatec, Targossa, Stralec. Item Sbarbinichi cum his: Budizlav, Mlodos, Vcad, Zvar, Zlavíc, Chestoch, Grochot, Sdan, Darsec; hi omnes cum aliis advenis et omni posteritate, archiepiscopales sunt. Item ville archiepiscopales circa Gnezdín: Keblovo, cuius possessores hii sunt: Dobron, Nenach, Vston, Radost, Crambos, Ciz, Sostros; item Dambnicia Radovit cum his eius possesores (sic): Smarcek, Doman, Sedlevit, Locana, Vestina, cum filiis eorum. Item Pischyno cum his: Blizc, Bogumil, Bogdan.

Item villa super flumen Vna quam tenuit olim Stan arator episcopi. Item ville archiepiscopi circa Calis: Raysco et alia servidola (sic) quam super Zvandri aquam appellaverunt Hllme, et cum omnibus incolis suis. Item Sovici et Lochovici, Vzorovici, Vzorovici (sic), Malonovici, Bralici, Domanevici; et super aquam Oloboc: Misentino, et super campum Dambseo omnes servi cum villa eorum. Item Gostonovici cum villa eorum. Item ville archiepiscopi circa Zeraz: Zandeievici, Parno, Cluchici, Coberichezco, Gambiza, Iarotici, Manina; hee omnes cum possessoribus suis. Item ville circa Spitimir: Janovici, Tandov, Smolzco, Pricuna, Turcovici, Turcoviste, Uneievo, Karchovo, Milostovici, Gazovo et Clonova cum possessoribus suis. Item Milodat cum villa et Zambatino, que fuit Davgeri episcopi. Item Sulostovo super fluvium Tena. Item de Miliche castello quod est de Vratizlavensi episcopatu, plenarie decimationes per totum ex hac parte Bariche. Item de castello Ziraz, Spitimir, Malogost, Rospra, Lunciz, Voibor, Sarnov, Skrin plenarias decimationes annone, mellis, ferri, pellium vulpinarium et mardurinarum, de placito, de tabernis, de foris, de theloneo, tam in ipsis castellis, quam in locis eis adiacentibus; per omnes transitus de theloneo et decimali ebdomada, per omnes quotquot sunt de Chrustov usque in Vislam iuxta fluvium Pelza. Item plenarias decimationes super eos qui Treblevici et Radlici dicuntur. Item Loviche cum decimis, cum villis et earum incolis, cum venatione, cum castoribus et cum omni penitus iuriditione seculari, nulli preter episcopum respondere habet. Item Nir per totum inter Thur et Cholm, cum castoribus et eorum custodibus, cum piscatoribus et villis eorum, tantum archiepiscopo pertinet. Item abbatia sancte Marie in castello Lancicie cum centum servis et villis eorum, cum quatuor scilicet lacubus: Pretche, Chotle, Bezdeze, Brdovo. Item Bralin cum sociis suis et vineis duabus et tutoribus earum cum villis suis, quarum una Plocensis altera Vladizlavensis castelli est; pistores etiam et coci, agazones et sutores cum omnibus que ministratione abbatie eidem sunt ordinata. Item Manina ante castellum Zandomir cum rusticis et villis eorum et omnibus ad hec pertinentibus. Item castellum Solche cum omnibus pertinentiis nonnisi archiepiscopo pertinet. Item villa ante Bitom que Zversov dicitur cum rusticis, argenti fossoribus, cum duabus tabernis, nonnisi ad archiepiscopi pertinet iuriditionem. Item apud civitatem Cracovie sal archiepiscopi qui Babiza nuncupatur, tantum sue respondet ditioni. Item ville archiepiscopi circa Cracoviam hee sunt: Iurevici cum villa eorum, Dancovo, Conecheno, Tyrno, Chrostlino, Crolevici, Zrenava, et super Pregini Rudnici; tam ville quam possessores earum omni iure archiepiscopo pertinent. Item villa in Zrem que Dolzco nuncupatur. Item ville archiepiscopales per Cuiaviam: Cholm, Conare, Bachora, Poddambia, Hermanovo, Drvalevo, et hee omnes cum suis possessoribus de possessione archiepiscopali sunt. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam Gneznensem ecclesiam temere perturbare, aut aliquid de his eius possessionibus auferre, vel auferendo retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare. Si qua igitur in posterum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens, contra eam temere ire tentaverit, secundo terciove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestate honorisque sui dignitate careat, reamque se divino existere de perpetrata iniquitate iudicio cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domni Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine distincte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco que sua sunt servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bone operationis percipiant, et apud districtum iudicem pacem inveniant. Adicimus itaque, ut nemini fas sit ecclesiam

beati Adalberti super possessione rusticorum de cetero infestare aut eis exinde aliquam contradictionem inferre; quorum vero nomina hec sunt videlicet et officia. Ad officium agazonum hii sunt: Gostivvy, Voiuta, Nezamizl cum tribus fratribus, Goston, Datk, Radost, Mancossa, Nadey, Mozuta. Lagenarii vero sunt hii: Crisan et Subic cum fratribus, Bolech cum fratribus. Rustici vero sunt hii: Modlenta, Smogor, Gnevov cum fratribus, Tmina cum fratre, Piscla, Maruzc, Zandey, Domavy, Tycareviz, Smogor, Vitos, Russota cum filiis et fratribus. Item iuxta Ilme: Doluploz cum filiis et cum villa, Prozina, Dobrenta, Golec. Hii vero sunt carpentarii: Vrest, Tys, Dulgota, Doman, Golian. Hospites vero sunt hii: Polc, Pocay. Tessanta, Lazina, Smars, Slimisl, Vstech, Mantis, Godina, Panten, Cirnech, Modic, Goston, Dobes cum filiis, Milos, Cuassec. Milites quoque hii sunt: Zoba, Stoygnev, Segost, Mantis. Ville vero circa fluvium Ganzava: Rilevo, Podgorino, Zvepravici, Lizinino, Staribiscubici, Zągorici, Chomesa, Pnevov, Glovotino. Si quis autem contra hanc nostram institutionem temere ire temptaverit, excommunicationi subiaceat; conservantes vero, omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius gratiam consequantur. Amen.

Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus ss.

† Ego Gerardus presbyter cardinalis tituli sancte Crucis. ss. † Ego Anselmus presbyter cardinalis. ss. † Ego Lucas presbyter cardinalis tituli sanctorum Iohannis et Pauli. ss. † Ego Martinus presbyter cardinalis. ss. † Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli sancte Prisce. ss. † Ego Gregorius diaconus cardinalis sanctorum Sergi et Bachi. ss. † Ego Hubaldus diaconus cardinalis sancte Marie in Via lata. ss. † Ego Vassallus diaconus cardinalis sancti Eustachii. ss. † Ego Crisogonus sancte Marie in Porticu diaconus cardinalis. ss. † Ego Willelmus Prenestinus episcopus. ss. † Ego Guido Tyburtinus episcopus. ss.

Datum Pisis per manus Aimerici sancte Romane ecclesie diaconi cardinalis et cancellarii Nonis Iulii, Indictione XIII, Incarnationis dominice anno M.C.XXX.VI, pontificatus vero domini Innocentii Pape II. anno VII.

Gnezden, Gniezno. Ostrov, zamek na wyspie jeziora Lednica, dziś ruina. Lecna, Łekno. Nakel, Nakło. Plitviza fluv., rz. Plitnica. Landa, Łąd. Calis, Kalisz. Chezram, Cze-
stram. Ruda, Ruda. Znein, Żnin. Grochovisca, Grochowiska. Stari Biscupici, Bisku-
pin. Zagorin, Góra. Scaple, nie odgadnione. Syrdnici, Żerniki. Potulino, Podolin.
Opole, nie odgadnione, może Obielewo. Villa sagittariorum, nie odgadnione, Strzelce,
czy Strzałkowo. Dochunov, Dochánov. Gorice, Gorzyce. Bezcorist, Brzezkorzystew.
Villa piscatorum, Rybitwy. Vruti, Wrzósy. Vilhecov, Wólczkowo. Balovesici, Białoże-
win. Lestniz, nie odgadnione. Chomantowo, Chomętowo. Silche, Sielec. Sodovo, Zen-
dowo. Dobrilevo, Dobrylewo. Zvepavici, nie odgadnione. Lissinino, Łysin. Scarbinichi,
Skarbienice. Keblovo, nie odgadnione. Dambnicia Radovit, Dębica. Pischyno, Pysz-
czyn. Villa super flumen Vna, dziś prawdopodobnie Wętnica nad strum. Wętna. Ray-
sco, Rąjsko. Zvandri aqua, Śwężnia strum. Hllme, może Iłno. Sovici, Sówina. Lo-
chovici, dziś pewnie Łaszów. Vzorovici, nie odgadnione, może Sieroszewice. Malono-
vici, Malanów. Bralici, nie odgadnione, może Bronczyn. Domanevici, może dziś Doma-
niów. Aqua Oloboc, Ołoboczka strum. Mislentino, nie odgadnione. Dambsko, Dębsko.
Gostonovici, Goszczanów. Zeraz, Sieradz. Zandeievici, Sędziejewice. Parno, Parzno.
Cluchici, Kłuki. Coberichezco, Kobierzycko. Gambiza, nie odgadnione. Iarotici, Jaro-
cice. Manina, Monice. Spitimir, Spicimierz. Ianovici, Jankowice. Tandov, Tądów.
Smolzco, Smólsko. Pricuna, Przykuna. Turcovici, Turek lub Turkowice. Turcoviste,

Turek lub Turkowice. Uncievo, Uniejów. Karchovo, Charchow księży. Milostovici, Miłkowice. Gazovo, Kaszow. Clonova, Klonow. Milodat cum villa, dziś może Wolka Miłkowska. Zambatino, dziś może Ziemiecin. Sulostovo, Suliszewice. Fluvius Tena, strum. Cienia, czyli Stawka. Miliche, Milicz. Baricha, Barycz, rzeczka. Malogost, Małogoszcz. Rospra, Rozprza. Lunciz, Łęczyca. Voibor, Wolborz. Sarnow, Żarnow. Skrin, Skrzynno. Chrustov, Chrzystow. Fluv. Pelza, Pilica, rz. Treblevici et Radlici, nie odgadnione. Loviche, Łowicz. Nir, Ner rzeczka. Thur, Tur. Cholm, Chełmno. Lacus Pretche, Przedecz. Chotle, Chotel. Bezdeze, nie odgadnione. Brdovo, Brdow. Bralin, dziś pannie Brwilno i Wolka Brwilska. Vladizlaviensis, de Włocławek. Manina, nie odgadnione. Zandomir, Sandomierz. Solche, Solec. Bitom, dziś z niemiecka Beuthen, w Górnym Szląsku. Zversov, nie odgadnione. Babiza, Babice. Iurevici, Jurkow. Dancovo, Dankow. Conecheno, Konieczno. Tyrno, nie odgadnione, może Turnawiec. Chrostlino, Chryszczyna. Crolevici, Krolewice. Zrenava, Szreniawa. Pregini, dziś rzeczka Rudno. Rudnici, Rudno. Zrem, Śrem. Dolzco, Dolsk. Cholm, Chełmce. Conare, Konary lub też Konarzewo. Bachora, Bachorce lub też Wola Bachorna. Poddambia, Dąbie. Hermanovo, Jerzmanowo. Drvalevo, Drwalewo. Ilme, Iłno. Ganzava fluv., Gąsawka rz. Rilevo, Rydłewo. Podgorino, Podgorzyn. Zvepravici, Lizininno, Stari Biskupici, Zagorici ob. wyżej. Chomesa, Chomiża. Pnevno, Pniewy. Glovotino, Głowy.

Nr. 8.

Dux Meseco 1142 s. d. et l. dat ecclesiae Poznaniensi villam Lusowo.

Bielowski. Monum. Poloniae historic. II. p. 775. Zapisek na okładce księgi zaginionej z biblioteki Seminarium Poznańskiego.

Notum sit omnibus fidelibus tam presentibus quam futuris, quod dominus dux Meseco post victoriam que fuit in Poznan dedit villam que vocatur Lusow cum hominibus ibi manentibus beato Petro pro remissione peccatorum suorum. Nomina autem hominum ibi manencium sunt hec: Sdebud, Strobis, Kozel, Utech, Golic, Nedan, Nasuc, Wilceh, Dalay, Janec, Crisan, Uscek, Ckun. Tunc Boguchvalus bone memorie episcopus accepta stola ivit ante altare beati Petri, et excommunicavit omnes qui deberent illam villam auferre vel hominibus in illa manentibus in aliquo nocere; et omnes qui adfuerunt et qui audierunt responderunt amen.

Lusow, *Lusowo.*

Nr. 9.

Salomea ducissa Polonie s. a. d. et l. (1143?); confert monasterio de Mogilno villam Stary Radziejow.

Transsumpt potwierdzony przez: Mesco dux Polonie 1103 (sic) s. d. et l. Bielowski, Monumenta Poloniae histor. I., XXVI. (Kopia z XV. w.)

In nomine sancte Trinitatis. Quum a Domino omnia donata sunt nobis ad usum nostre salutis ut de presentibus futura et de transitoriis memoriam eternam (?), dignam pro posse vicissitudinem Deo nos convenit reddere et de his que ab ipso ac-